

Správa z medzinárodnej vedeckej konferencie „Prístupy k riešeniu národnostnej otázky v medzivojnovom Československu a Maďarsku“, Komárno, 24. - 25. apríl 2014

Mária Ďurkovská, durkovska@saske.sk

24. - 25. apríla 2014 sa v aule Univerzity Jánosa Seleyho v Komárne konala medzinárodná vedecká konferencia s názvom „Prístupy k riešeniu národnostnej otázky v medzivojnovom Československu a Maďarsku“. Organizovali ju Katedra histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Jánosa Seleyho v Komárne a Spoločenskovedný ústav Slovenskej akadémie vied v Košiciach. Podujatie sa uskutočnilo v rámci riešenia projektu VEGA Československá republika a maďarská menšina na Slovensku (1930 - 1938). Program vedeckej konferencie bol rozdelený do dvoch dní a obsahová náplň do piatich panelov. Odprezentovaných bolo 20 príspevkov, na konferencii vystúpili i maďarskí, českí a jeden nemecký historik.

Konferenciu slávnostným príhovorom otvoril prorektor pre vedu, výskum a akreditáciu Juhász György z Univerzity J. Seleyho (ďalej UJS). Prvý prednášajúci, László Szarka z Katedry histórie Pedagogickej fakulty UJS v Komárne, v rámci prvého bloku *Rôzne aspekty postavenia Maďarov v ČSR*, referoval na tému *Zjednotená maďarská strana a koncepcia menšinového bloku v čase československej krízy*. Nasledoval Milan Olejník zo Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach, ktorý prednášal o *Maďarskej komunite v predvečer volieb do Národného zhromaždenia v roku 1929*. Po ňom vystúpila s príspevkom *Maďarské školstvo v Košiciach (1918 - 1938)* Soňa Gabzdilová zo Spoločenskovedného ústavu SAV. Mária Ďurkovská zo Spoločenskovedného ústavu SAV predniesla príspevok *Maďari v Košiciach v kontexte sčítaní obyvateľstva v rokoch 1921 a 1930*. Nasledovala krátka, ale živá diskusia, po ktorej vystúpila v druhom paneli, nazvanom *Situácia netradičných minorít v prvej Československej republike*, Anna Jurová zo Spoločenskovedného ústavu SAV s referátom *Cigánska otázka v prvej ČSR*. Následne si prítomní vypočuli prednášku *Rusínska menšina v Československu a otázka autonómie* od Stanislava Konečného zo Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach. Ako ďalší prezentoval svoj výskum zameraný na tému *Židia na východnom Slovensku po prevrate 1918 - židovská, maďarská či československá identita?* Peter Švorc z Inštitútu histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Aj druhý panel príspevkov zakončila podnetná diskusia.

Po prestávke zahájila tretí panel príspevkov, nazvaný *Rôzne hľadiská menšinovej politiky*, Eva Irmanová z Historického ústavu Akadémie vied Českej republiky. Prítomní si vypočuli jej referát *Masarykova koncepcie osvobozenického programu a boj československej vlády o Slovensko*. Po nej prednášal sa tému *Menšinový aktivizmus a koncepcia národného štátu* Attila Simon z Katedry histórie Pedagogickej fakulty Univerzity Jána Seleyho v Komárne. Tretí v poradí vystúpil Martin Furmanik zo Spoločenskovedného ústavu SAV s prednáškou *Postoj prouhorsky orientovaného obyvateľstva na Spiši k vzniku ČSR*. Ako posledný v prvý deň konferencie referoval Miroslav Lacko z Ústavu pro soudobé dějiny Akadémie vied Českej republiky a ponúkol zaujímavý pohľad na *Repatriáciu Čechov a Slovákov do ČSR prostredníctvom československých inštitúcií a jej dôsledky v rámci národnostnej otázky*. Tento príspevok spolu s diskusiou uzavrel tretí panel príspevkov. Oficiálnym ukončením prvého dňa konferencie bolo spoločenské stretnutie účastníkov na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Jánosa Seleyho.

Druhý deň konferencie a zároveň štvrtý panel príspevkov, nazvaný *Lokálne a európske aspekty národnostnej otázky*, otvorila svojim vystúpením Veronika Gayer z Ústavu pre výskum menšín Maďarskej akadémie vied, ktorá prezentovala tému *Lokálny alebo maďarský záujem. Činnosť Karola Flóriána*,

primátora Prešova (1923 - 1927). Ako druhý referoval Robert Arpáš z Historického ústavu SAV v Bratislave ku problematike *Autonómia a'la HSLŠ - krok k totalite*. Po ňom vystúpili Ildikó Bajcsi z Katedry histórie Filozofickej fakulty Vysokej školy Károlya Eszterházyho v Egeri s prednáškou *Generačné konflikty v radoch maďarskej elity na Slovensku* a Andrej Tóth z Fakulty verejných politík Slezskej univerzity v Opave, ktorý prítomných oboznámil s problematikou *K některým aspektům postavení maďarské menšiny v první Československé republice*. Posledný v tomto bloku vystúpil István Janek z Výskumného centra humanitných vied Maďarskej akadémie vied v Budapešti s príspevkom *Činnost Františka Jehličky v záujme maďarskej revízie medzi rokmi 1920 - 1938*. Nasledovala diskusia po ktorej si prítomní ešte v piatom paneli, nazvanom *Národná alebo multietnická republika*, vypočuli prednášku od Lászlóa Bónu z Katedry histórie Filozofickej fakulty Vysokej školy Károlya Eszterházyho v Egeri, nazvanú *Asimilácia Maďarov v slovenských mestách na príklade Banskej Bystrice* a príspevky *Úvahy o meziválečném Československu* od Martina Zückerta z inštitúcie Collegium Carolinum v Mníchove a *Zastupovanie záujmov maďarskej menšiny v národnom zhromaždení* od Pétera Bencsika z Katedry modernej európskej histórie Filozofickej fakulty Univerzity v Szegede. Ako posledný prednášal Arpád Popély z Pedagogickej fakulty Jánosa Seleyho v Komárne o *Národnostiach na Slovensku a voľbách do snemu Slovenskej krajiny v decembri 1938*. Svojím vystúpením, na ktoré nadviazala tvorivá diskusia, uzavrel panel príspevkov druhého dňa konferencie.

Podujatie prinieslo množstvo hodnotných príspevkov i nových pohľadov na problematiku riešenia národnostnej otázky v medzivojnovom Československu a Maďarsku. Zároveň prispelo k upevneniu vzťahov i k novej spolupráci historikov, ktorí sa konferencie zúčastnili. Vedecká konferencia „*Prístupy k riešeniu národnostnej otázky v medzivojnovom Československu a Maďarsku*“ naplnila svoj zámer ako po profesionálnej, tak aj po spoločenskej stránke. Z príspevkov, ktoré v Komárne odzneli, bude vydaný zborník.